

Naar schatting bijna 6.000 jaar geleden begonnen mensen in De Burren landbouwactiviteiten te ontplooiën. Sindsdien hebben boeren en hun vee mede de belangrijkste invloed uitgeoefend op de vorming van dit landschap. De kale kalksteenheuvels, de opmerkelijke monumenten en de weelderige flora van de Burren zijn allemaal nauw verbonden met de activiteiten van deze boeren op het 'vruchtbare steen'.

Boeren uit het neolithicum (de nieuwere steentijd) hebben vermoedelijk veel van de toenmalige begroeiing van dennen en hazelnootbomen gekapt om de grond te ontginnen. Dit heeft bijgedragen tot het wegspoelen van de aarde en uiteindelijk tot de blootlegging van het karakteristieke kalkstenen 'skelet' eronder. Dit bijzondere landschap kreeg later de naam 'Boireann', wat 'rotsachtige plek' betekent.

De vroegere generaties boeren in de Burren waren ook degenen die overgingen tot de bouw van dolmens om hun doden te begraven, Cahers om hun kudden te beschermen, kerken om hun god te aanbidden en stenen muren om hun vee binnen omheiningen te houden. Een groot deel van de archeologie van de Burren kan dus simpelweg worden beschouwd als een erfenis van voorbije generaties boeren.

Zelfs de beroemde flora van de Burren is in een zeker opzicht een nevenverschijnsel van landbouwactiviteiten, vooral het eeuwenoude systeem van de winterbegrazing. Grazend vee brengt de winter op de heuvels in de Burren door, waar het de grassen en struikjes kortwikt die anders de bijzondere bloemen in de Burren zouden overwoekeren. De dieren voeren deze speciale taak uit in een tijd waarin deze bloemen – orchideeën en gentianen – veilig overwinteren.

Vandaag de dag zijn ruwweg 500 boerengezinnen gevestigd in de Burren, nog maar de helft van het aantal van dertig jaar geleden. Deze boeren vormen het kloppende hart van de streek en zijn de bewakers van een erfenis van onschatbare waarde. Meer dan 90% van het grondgebied van de Burren is privé-eigendom en het grootste deel daarvan wordt al generaties lang bewerkt door dezelfde families. Deze bewakers van de Burren, hun bezit en hun enorme schat aan kennis moet worden gerespecteerd.

- Jaag de dieren in de Burren niet op.
- Verniel geen muurtjes, hekken, schuurtjes of machinerie.
- Steun waar mogelijk de landbouwondernemingen en vraag naar streekproducten.

Voor meer gedetailleerde informatie over alle aspecten van de Burren (waaronder meertalige feitenoverzichten die u kunt downloaden) kunt u terecht op www.burrenbeo.com.

Kijk ook uit naar de spectaculaire cd-rom 'Burrenbeo-Images of the Fertile Rock' of lees het boek 'Farming and the Burren'.

www.burrenbeo.com

De Burren

Feitelijke gegevens

OPEN UW OGEN VOOR HET LEVEN IN DE BURREN

Dit materiaal is geproduceerd door Burrenbeo, de onafhankelijke not-for-profit verstrekker van informatie en educatie over de Burren, dankzij steun van RRD LEADER, Co. Clare en Fáilte Ireland, de National Tourism Development Authority.

Landschap

De Burren ligt in de counties Clare en Galway, halverwege aan de westkust van Ierland. Het gebied strekt zich uit over 560 km² en bestaat grotendeels uit blootliggend kalksteen dat vanaf zeeniveau een hoogte van ongeveer 300 meter bereikt. Dit kalksteen – dat op sommige plaatsen wel 800 meter dik is – werd zo'n 340 miljoen jaar geleden, in een tijd die in geologische begrippen wordt omschreven als het Carboon, afgezet op de bodem van een warme, ondiepe zee.

Het kalksteen bestaat uit samengedrukte resten van zeeorganismen – koraal, schaal- en schelpdieren, plankton etc. – en het zit vol fossielen van deze oude levensvormen die gevangen zijn in de tijd. De bedden van kalksteen werden afgezet in een reeks afzonderlijke fasen met tussenpozen. Dit heeft geresulteerd in het huidige terrasvormige uiterlijk van veel heuvels in de Burren.

In de loop van miljoenen jaren is de Burren gevormd door de werking van tektonische, glaciaire en oplossende krachten. Enorme gletsjers liepen kriskras door het gebied en voerden schalie en losse stenen met zich mee, die later achterbleven in de vorm van glaciaal keileem en grote afgeronde zwerfkeien.

Lichtzuur regenwater zorgt ook voor erosie en vorming van het kalksteen in de Burren. Gedurende duizenden jaren heeft dit geleidelijke proces geresulteerd in wat men een karstgebied noemt. Kenmerken van deze karsterfenis zijn een dicht netwerk van grotten, fascinerende 'verdwijnde meren' die *turloughs* heten, en lange stroken die bestaan uit blokken kalksteen ('clintens') die van elkaar gescheiden zijn door diepe, smalle spleten.

Het oppervlak van elk stuk blootliggend kalksteen in de Burren is langzaam maar zeker gedurende vele duizenden jaren door erosie verweerd, waardoor een uniek patroon van kleine geultjes is ontstaan die 'karren' heten. Deze unieke voetafdruk van de natuur kan echter in een paar minuten tijd worden verwoest.

Het kalkstenen plateau is in de Europese Habitatrichtlijnen in 1992 aangemerkt als 'speciale beschermingszone' en is bij de wet beschermd gebied.

- Neem geen geërodeerd kalksteen mee uit de Burren.
- Koop geen souvenirs die zijn gemaakt van geërodeerd kalksteen.
- Bouw geen miniatuur cairns (steenhopen) en dolmens of hunebedden.
- Verplaats geen kalkstenen zwerfkeien.

Ecologie

De ecologie van de Burren – de flora en fauna, ofwel de planten en dieren – is wereldwijd beroemd vanwege de opmerkelijke schoonheid, rijkheid en diversiteit ervan. Meer dan 70% van de inheemse Ierse flora is in de Burren te vinden, waaronder 24 van de 28 inheemse orchideesoorten. Sommige daarvan dragen veelzeggende namen, zoals de bijen-, vliegen-, vlinder- en vogelnestorchidee.

De bekendste bloem uit de Burren is waarschijnlijk de prachtige blauwe voorjaarsgentiaan (*Gentiana verna*), die meestal in april en mei bloeit. Andere favorieten zijn de bloedofoeivaarsbek (*Geranium sanguineum*), de goudkleurige driedistel (*Carlina vulgaris*) en het grasklokje (*Campanula rotundifolia*). Dit is maar een greep uit de ongeveer zeshonderd plantensoorten die in deze botanische oase te vinden zijn.

De weelderige schoonheid van de flora in de Burren is in samenspraak met het intrigerende karakter ervan. We vinden hier arctisch-alpiene plantensoorten, zoals de achtster of zilverwortel (*Dryas octopetala*), die zij aan zij groeit met mediterrane planten zoals de nonnetjesorchis (*Neotinea intacta*). We stuiten op parasitaire planten zoals de schitterende tijmbremraap (*Orobancha alba*) of planten die een voorliefde hebben voor het nuttigen van insecten, zoals het vetblad (*Pinguicula* spp.).

De fauna van de Burren is al even rijk: meer dan honderd soorten broedende vogels, op twee na alle 32 inheemse vlindersoorten, alle inheemse soorten vleermuizen en meer dan zeventig soorten landslakken leven in de Burren. De zoogdieren die men tijdens wandelingen in de Burren kan tegenkomen, zijn de vos (*Vulpes vulpes*), de haas (*Lepus timidus*) en de wilde geit (*Capra hircus*). Zeldzamer is de slangachtige hazelworm (*Anguis fragilis*) en de boommarter (*Martes martes*).

De aanwezigheid van die rijke en gevarieerde ecologie in de Burren is het gevolg van een unieke combinatie van factoren, waaronder het milde klimaat, de karstgeologie en de traditie van milieuvriendelijke landbouwpraktijken. Deze bijzonder waardevolle natuurlijke rijkdom is erg kwetsbaar, en er mag niet lichtzinnig mee omgesprongen worden.

- Pluk geen planten en bloemen en verstoor hun natuurlijke omgeving niet.
- Kampeer of parkeer niet op het kalkstenen plateau of op het rijk begroeide grasland.
- Verstoor de dieren in de Burren en hun natuurlijke omgeving niet.

Archeologie

Net als de illustere flora staat het erfgoed van bouwwerken in de Burren bekend om zijn rijkdom, diversiteit en spectaculaire schoonheid. Wat we in dit rotsachtige koninkrijk aantreffen is in wezen een overlevering in steen van 6.000 jaar aanhoudende menselijke activiteit.

Waarschijnlijk het oudste en bekendste monument in de Burren is de beroemde Poul nabronne Portal, een hunebed of dolmen. Toen het graf werd uitgegraven, bevatte het de beenderen van meer dan 21 mensen. De resten waren zo'n 5.800 jaar oud. Ook werden er tekenen gevonden van vroege gemengde landbouw in de streek.

In de Burren staan ook ongeveer tachtig *wedge tombs* – eenvoudige grafkamers die 4.000 jaar geleden werden opgericht van platte rechtopstaande, in een wigvorm geplaatste stenen afgedekt met een platte steen. De bredere opening van de grafkamers is meestal gericht naar de ondergaande zon, alsof ze zich symbolisch voor de andere wereld openen.

Een van de meest herkenbare monumenten van de Burren is het stenen fort ofwel *Caher*. Er zijn meer dan 500 exemplaren van deze oude ommuurde forten gevonden in de Burren (de meeste zijn meer dan 1.200 jaar oud), waaronder de spectaculaire Cahercummaun. De drie muren van dit enorme fort op de heuvel bevatten naar schatting 16.500 kubieke meter aan uitgehakte stenen.

Naar men vermoedt heeft de Burren de grootste concentratie aan religieuze plekken van Ierland. Spectaculaire voorbeelden hiervan zijn de oude kerken van Oughtmama, de kathedraal van Kilfenora met de *high crosses* ofwel Keltische kruisen, en Corcomroe Abbey, een abdij die in 1200 door de cisterciënzer orde werd gesticht.

Dit is slechts een fractie van de rijke archeologie van de Burren. Let ook op de *tower houses* of torenvestingen (zoals Leamanagh Castle, in 1648 gebouwd door Maire Rua), heilige bronnen, boetestaties, *round towers* en nog veel meer. Het erfgoed aan bouwwerken in de Burren is uniek en biedt ons het voorrecht een blik te kunnen werpen in het leven van generaties uit het verleden. Dit is een schat die moet worden gekoesterd.

- Bekras of beschadig niets van de overgebleven bouwwerken in de Burren.
- Neem niets mee dat afkomstig is van een bouwwerk in de Burren.
- Bedenk dat het erfgoed aan bouwwerken in de Burren niet altijd even duidelijk zichtbaar is, dus wees alstublieft extra op uw hoede als u een bezoek brengt.